

Öğretmen Adaylarının Öğrenme Ortamı Olarak Sosyal Medyaya İlişkin Tutumlarının İncelenmesi

Hülya KODAN^aZeynep TAŞYÜREK^b^a Doç. Dr., Bayburt Üniversitesi, Bayburt^b Dr. Öğr. Üyesi, Bayburt Üniversitesi, Bayburt

Özet

İnternet ve sosyal medya kullanımının oldukça yaygınlaştığı günümüzde eğitimden kültürel hayata, bireysel ilişkilere kadar pek çok alanda ve global düzeyde kitleleri derinden etkileyen bir değişimin meydana geldiğini söylemek mümkündür. Nitekim 20. yüzyılın sonlarına doğru iletişim teknolojilerinde meydana gelen büyük değişim, sosyal paylaşım ağlarının kullanımını da önemli ölçüde artırmıştır. Bu doğrultuda çalışmada öğretmen adaylarının sosyal medyaya ilişkin tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama araştırması kullanılmış ve örneklem grubunun belirlenmesinde ise maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi uygulanmıştır. Veri toplama aracı olarak sosyal medya tutum ölçeği kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda öğretmen adaylarının sosyal medyaya ilişkin tutumlarının orta düzeyde ve olumlu yönde olduğu ve cinsiyete göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının sosyal medyaya ilişkin tutumunun öğrenim görülen bölüme göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. İlköğretim matematik öğretmenliği öğrencilerinin sosyal medyaya ilişkin tutumları ile Türkçe öğretmenliği, rehberlik ve psikolojik danışmanlık ve sosyal bilgiler öğretmenliği bölümleri arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen adayı, sosyal medya, tutum

Type / Tür:

Research / Araştırma

Received / Geliş Tarihi:

24 Ağustos 2023

Accepted / Kabul Tarihi:

15 Aralık 2023

Page numbers / Sayfa no:

165-180

Citation Information /Atıf bilgisi:

Kodan, H. ve Taşyürek, Z. (2023). Öğretmen adaylarının öğrenme ortamı olarak sosyal medyaya ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Harran Maarif Dergisi*, 8 (2), 165-180. doi: 10.22596/hej.1349529

Sorumlu yazar: Hülya KODAN **e-posta:** hulyakodan@bayburt.edu.tr

Examination Of Preservice Teachers' Attitudes Regarding Social Media As A Learning Environment

Abstract

In today's society, where the internet and social media usage is relatively widespread, it is likely to observe a transformation profoundly affecting the masses globally in many disciplines, from education to cultural life and interpersonal relationships. Indeed, the substantial advancement in communication technologies towards the end of the 20th century has significantly boosted the use of social networks. This study aimed to ascertain preservice (prospective) teachers' attitudes toward social media in this direction. The study employed survey research, one of the quantitative research approaches, selecting a sample group using the maximum variation sampling method. Additionally, data were collected using the social media attitude scale. As a result, the study findings revealed that preservice teachers' attitudes toward social media were moderately positive and did not differ based on gender. However, their attitudes toward social media significantly varied based on the department they studied. Accordingly, the students' attitudes toward social media in the elementary school mathematics teaching department significantly differed from those who studied in Turkish teaching, psychological counseling and guidance, and social studies teaching departments.

Key Words: Preservice teacher, social media, attitudes

Giriş

İnternet ve sosyal medya kullanımının oldukça yaygınlaştığı günümüzde eğitimden kültürel hayata, bireysel ilişkilere kadar pek çok alanda ve global düzeyde kitleleri derinden etkileyen bir değişimin meydana geldiğini söylemek mümkündür. Sosyal bir varlık olan insan için vazgeçilmez bir gereksinim olan iletişimin değişim ve dönüşümünde, özellikle sosyal medya araçlarının bireylerin kimliklerini, duygularını, fikirlerini tüm dünya ile paylaşabilmeleri noktasında hiç olmadığı kadar büyük bir imkân yaratmış olması yadsınamaz. Bu doğrultuda 20. yüzyılın sonlarına doğru iletişim teknolojilerinde meydana gelen büyük atılım, sosyal paylaşım ağlarının kullanımını da önemli ölçüde artırmıştır.

Sosyal paylaşım ağları, bireylerin profiller oluşturmasını mümkün kılan, bağlantı kurmak istediği kullanıcıların listesini sunan, bağlantı kurduğu kişileri gösteren Web tabanlı hizmetler olarak tanımlanabilir (Boyd ve Ellison, 2010). Sosyal medya; kişinin kendini tanımladığı, farklı kültürlerle tanışma imkanı yakaladığı, duygu ve düşüncelerin sanal ortama özgü birtakım semboller aracılığıyla ifadesini bulduğu bir ortamdır (Çelen, 2018). Ayrıca sosyal medya, "kullanıcılara enformasyon,

düşünce, ilgi ve bilgi paylaşım imkânı tanıyarak karşılıklı etkileşim yaratan çevrimiçi araçlar ve web siteleri için ortak kullanılan” (Sayımer, 2008) bir terimdir. Tüm bu özellikleri ile sosyal medya, “bilginin, farklı bakışların/düşüncelerin ve deneyimlerin kamu oluşumlu web sitelerince paylaşımına olanak sağlayan ve internet dünyasını hızla hayatımıza yerleştiren bir uygulama” alanı sunmaktadır (Weinberg, 2009). Sosyal medya ile kastedilen ise; Facebook, LinkedIn, Friendster, Hi5, Formspringa, Xing vb. sosyal ağlar; Elektronik sözlükler, forumlar, Youtube, Dailymotion, Google Videos vb. video paylaşım ağları ve Wiki benzeri bilgi paylaşım ağları ve bu ağlardaki kullanımlardır (Karahisar, 2013).

Sosyal medyanın herkese açık, özgürce paylaşım yapılabilen bir alan olması temel nitelikleri arasında yer alır. Gürsaka’ a (2009) göre katılım; açıklık, karşılıklı konuşma, topluluk ve bağlantısallık sosyal medyanın esas özelliklerini oluşturmaktadır. Bu özelliklerden katılım; sosyal medyanın ilgilileri üzerinde katkı ve geribildirim konusunda cesaretlendirici yapısını işaret ederken: açıklık; birçok sosyal medya hizmetinin genel olarak katılım ve geri bildirim için açık olmasıdır. Karşılıklı konuşma ise; sosyal medyanın, geleneksel medyanın aksine, iki yönlü bir diyalog sağlaması olarak değerlendirilebilir. Topluluk, sosyal medyanın toplulukların hızla oluşabilmesi ve etkin iletişimine imkan sağlamasına karşılık gelirken bağlantısallık ise; diğer site, kaynak ve kişiye yönelik link verilebilmesi özelliğidir. Boyd ve Ellison (2008: 211) da sosyal paylaşım sitelerinin sınırlı bir sistem içinde herkese tamamen veya yarı açık, kişilerin bağlantı listelerini takip etme ve başka alanlara aktarmalarını mümkün kılan yapısına vurgu yapmaktadır. Lietsala ve Sirkkunen (2008) ise; sosyal medyanın kendine özgü içerik alanına sahip oluşunu, kullanıcıların üretilen içeriğe erişimine, paylaşma ve değerlendirmesine olanak sağlamasını, etkileşime dayalı, dış ağları birbirine bağlayan yapısını sosyal medyanın temel özellikleri arasında zikreder.

Digital (2016) raporlarına göre, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de internet kullanımında ilk sırada sosyal medya platformlarının kullanımının yer alması dikkat çekmektedir. Sosyal medya kolay ulaşılabilir, maliyeti düşük ve eğlenceli mahiyeti dolayısıyla öğrenmeyi kolaylaştıran nitelikleri ile öğretmen ve öğrenciler arasında da sıkça tercih edilmektedir (Akçay ve Şahin, 2012; Özmen, Aküzüm, Sünkür ve Baysal, 2011). Yapılan araştırmalarda sosyal medya kullanım sıklığıyla e-öğrenme arasında anlamlı ilişki bulunduğu, sosyal medya kullanımının e-öğrenme motivasyonunu artırarak bireyin eğitimini olumlu biçimde etkilediği tespit edilmiştir (Gupta, Singh, & Marwaha, 2013; Zhang vd., 2003; Elkaseh, Wong, & Fung, 2016). Böylece eğitim sürecinde önemli kitlelerce ulaşılabilir olan bilginin paylaşım miktarı ve hızı da artmış; sosyal medya, kullanıcıların internet üzerinden çeşitli web araçlarıyla karşılıklı ve eş zamanlı iletişim kurmasına imkan sağlayarak (Poytner, 2010; Alav, 2014); bilginin çeşitlenmesinde, yaygınlaşmasında, biçim kazanmasında,

bilgiye ulaşmada ve bilginin içselleştirilmesinde belirleyici olmuştur (Kırnık, Pepeler ve Özbek 2018). Dolayısıyla sosyal medya öğrenme ortamının sınırlarını genişleterek öğrenme edimini geleneksel sınıf ortamından çıkarır ve daha çeşitli işbirlikli paydaşlarla buluşmayı sağlar.

Greenhow ve Lewin (2016) sosyal medyayı formal ve informal öğrenme arasında bir köprü kurma potansiyeli üzerine çeşitli çalışmalardan yola çıkarak tartışmıştır. Çalışmaları sonucunda gençlerin çoğunluğunun sosyal medya kullanıcısı olarak içerik tüketicisi rolüyle birlikte öğrenme ortamlarının zenginleştiğini ifade etmektedir. Ito, Gutiérrez, Livingstone, Penuel, Rhodes, Salen, Schor, Sefton-Green ve Watkins (2013), öğrenme süreçlerinde; ortak ilgi alanlarına sahip bireyler arasında bağlantı kurulabilmesi, öğrenme ortamlarının zenginleştirilmesi bakımından (Lewin ve McNicol, 2014) sosyal medyanın sosyo-kültürel öğrenme teorisini desteklediği görüşündedirler. Hew ve Cheung (2013) web 2 teknolojilerinin öğrenci öğrenmesi üzerine pozitif etkisi olduğunu belirlemiştir. Sosyal medyanın kullanımı, bireylerin öz düzenleme becerilerinin ve kişisel öğrenme ortamının yaratılmasında destekleyici bir unsurdur (Dabbagh ve Kitsantas, 2012). Bu destekleyici yönüne ek olarak sosyal medyanın çekingen öğrencilere fikirlerini paylaşmaları ve ifade etmeleri bakımından daha özgür bir ortam sunduğu da söylenebilir (Faizi, Afia ve Chiheb, 2013).

Sosyal ağ teknolojileri, bireylerin etkileşim ve öğrenme biçimlerini şekillendirdiğinden bu teknolojinin öğrenme ortamlarına entegre edilmesi için pedagojik fikirlere ihtiyaç duyulmaktadır (Dawley, 2009). Son yıllarda eğitim uygulamalarının temelinde yer alan yapılandırmacı yaklaşım kuramı ise, anlamı yapılandırma ve öğrenmenin bilgi ve sosyal etkileşim yoluyla yaratıldığını savunan eğitim kuramlarından biridir (Schrader, 2015). Bu kuramın öncülerinden olan Vygotsky (1985), Piaget'nin görüşünden farklı olarak insan bilişinin maddi ve sosyal çevre ile ilişki kurduğunu ifade eder (Akt: Verillon, 2000). Zihinsel işlevlerin ve süreçlerin şekillenmesinde sosyal çevrenin etkisini vurgular. Sosyal çevrenin günümüzde değişen tanımı çerçevesinde Vygotsky'nin sosyal çevre anlayışı sosyal medya platformlarıyla ilişkilendirilebilir.

Türkiye'de hâlen uygulanmakta olan öğretim programları yapılandırmacı kurama göre temellendirilmiştir. Ders öğretim programlarında Türkiye yeterlilikler çerçevesi kapsamında yeterlilik alanlarından biri de dijital yetkinlik alanıdır. Tanımlanan dijital yetkinlik alanı ile öğrencilerin bilgiye erişimi ve değerlendirilmesi, bilginin depolanması, üretimi, sunumu ve alışverişi için bilgisayar kullanılmasının yanı sıra internet aracılığıyla ortak ağlara katılımlarının sağlanması ve bu ağlarla iletişim kurabilme becerilerinin geliştirilmesi beklenmektedir (MEB, 2019, 2018). Dolayısıyla sosyal ağ teknolojilerinin öğrenme sürecini ve öğrenme ortamını

şekillendirmesi yapılandırmacı yaklaşıma dayandırmak mümkün olabilir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan 2023 Eğitim Vizyonu belgesinde, 21. yüzyılda eğitimin sadece okullarla sınırlı olamayacağı; medya, sınıf, okul, sokak vb. mekanlarla öğrenmenin bir yaşam şekli haline gelmesi gereğine vurgu yapılmaktadır. Bu doğrultuda öğrenme sürecinde öğrenci merkezli; ev, okul, dijital ve sosyal medya gibi ortamlarla çeşitlendirilmiş; birbiriyle ilişkili ve sunum biçimi farklı, bütünleşik bir öğrenme destek ekosistemi oluşturmak amaçlanmıştır (MEB Eğitim Vizyonu, 2018). Yine 2019 itibarıyla uygulamaya konulan YÖK Öğretmen Yetiştirme Lisans Programlarının hazırlanmasında da dünyadaki ve Türkiye'deki gelişmeler doğrultusunda 21. yüzyıl dijital okuryazarlık beceri ve yeterliklerinin geliştirilmesi dikkate alınmıştır (Yök, 2018). Tüm bunlar göz önüne alındığında sosyal medyanın kullanımı; gelecek nesillerin yetiştirilmesi, onların akademik ve sosyal becerilerinin geliştirilmesi, bilginin yapılandırılması ve anlamlandırılması bakımından oldukça önem arz etmektedir. Bu bağlamda görevi rehberlik olan öğretmenlerin öğrenciyi bilgiyle buluşturma ve bilgiyi yapılandırma adına zengin bir öğrenme ortamı olan sosyal medyayı eğitime dahil etme misyonu ön plana çıkar. Dolayısıyla eğitim süreci içerisindeki öğretmen adaylarının da sosyal medyaya ilişkin tutumları önem arz etmektedir. Bu çalışmada öğretmen adaylarının sosyal medyaya ilişkin tutumlarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarının sosyal medyaya ilişkin tutumları ne düzeydedir?
2. Öğretmen adaylarının sosyal medyaya ilişkin tutumlarında; cinsiyet ve öğrenim görülen bölüm değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmakta mıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama yöntemi, bir grubun belirli özelliklerini ortaya koymak için verilerin toplanmasını amaçlamaktadır (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009). Tarama araştırmalarında evren içinden belirlenen örneklem grubunun eğilim, tutum ve görüşlerinin nicel olarak betimlenmesini sağlar (Bursal, 2013). Bu çalışmada öğretmen adaylarının sosyal medyaya ilişkin tutumları ile bu tutumlarının cinsiyet ve öğrenim gördükleri bölümlere göre nasıl farklılık gösterdiğini incelemek amacıyla tarama yöntemi kullanılmıştır.

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan 360 öğretmen adayını oluşturmaktadır. Örneklem grubunun belirlenmesinde amaçsal örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminde araştırmanın amacıyla tutarlı olması koşuluyla belirlenen farklı durumlar arasındaki benzer ya da farklı yönlerin ortaya çıkarılarak problemin daha geniş bir çerçevede betimlenmesi sağlanır (Büyüköztürk, vd., 2009). Bu çalışmada, örneklem grubu belirlenirken öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölümler dikkate alınmıştır. Böylece sosyal medyaya ilişkin tutumların belirlenmesinde farklı bölümlerde öğrenim görme durumlarıyla çeşitlilik sağlanmıştır. Çalışmanın örneklem grubuna ilişkin cinsiyet ve öğrenim gördükleri bölümlere göre dağılımları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının Cinsiyet ve Öğrenim Gördükleri Bölümlere İlişkin Dağılımları

Öğrenim Görülen Bölüm	Cinsiyet	n	%	Toplam
Sınıf Öğretmenliği	Kadın	51	80	64
	Erkek	13	20	
Türkçe Öğretmenliği	Kadın	34	68	50
	Erkek	16	32	
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Kadın	24	57	42
	Erkek	18	43	
İngilizce Öğretmenliği	Kadın	16	84	19
	Erkek	3	16	
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	Kadın	46	65	71
	Erkek	25	35	
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Kadın	87	77	113
	Erkek	26	23	
			Toplam	360

Verilerin Toplama Aracı

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak Otrar ve Argın (2015) tarafından geliştirilen "Öğrencilerin Sosyal Medya Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek 6'sı olumsuz, 17'si olumlu toplam 23 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin *Paylaşım İhtiyacı*, *Sosyal Yetkinlik*, *Sosyal İzolasyon* ve *Öğretmenlerle İlişki* olmak üzere 4 alt boyutu bulunmaktadır. Çalışma kapsamında yapılan güvenilirlik analizleri sonucunda Ölçeği'nin cronbach alpha değeri ".91" olarak belirlenmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesi için SPSS 24 kullanılmıştır. Veri analizinde ilk olarak “Sosyal Medyaya İlişkin Tutum” puanları için 361 gözlem üzerinden tek değişkenli normallik durumu incelenmiştir. Basıklık ve çarpıklık katsayılarının “-1” ile “+1” arasında bulunması, dağılımın normalden aşırı sapma göstermediği anlamına gelmektedir (Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2016, s.16). Bu doğrultuda sosyal medyaya ilişkin tutum değişkeninin çarpıklık (.18) ile basıklık (-.23) değerleri incelenmiş ve istatistiksel olarak normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Çalışma kapsamında yapılan analizlerin her biri %95 güven aralığında hesaplanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde çalışmadan elde edilen bulgular her bir problem için ayrı ayrı sunulmuştur.

Birinci Araştırma Problemine İlişkin Bulgular

Tablo 2’de araştırmanın birinci problemi doğrultusunda öğretmen adaylarının sosyal medyaya ilişkin tutumlarına yönelik elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2. Betimsel İstatistik Sonuçları

	<i>n</i>	\bar{x}	<i>S</i>	Min.	Max.
Sosyal medyaya ilişkin tutum	361	2.83	.76	1.04	5.00

Tablo 2’ye göre öğretmen adaylarının sosyal medyaya ilişkin tutumlarının (\bar{x} = 2.83) orta düzeyde olduğu söylenebilir.

İkinci Araştırma Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci problemi doğrultusunda öğretmen adaylarının sosyal medyaya ilişkin tutumlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	<i>n</i>	\bar{x}	<i>S</i>	<i>sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Sosyal medyaya ilişkin tutum	Kız	259	2.85	.74	359	.755	.451
	Erkek	102	2.78	.80			

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Tablo 3'e göre öğretmen adaylarının sosyal medyaya ilişkin tutumları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir [$t_{(359)} = .755$, $p > .05$]. Başka bir anlatımla, öğretmen adaylarının sosyal medyaya ilişkin tutumları cinsiyete göre farklılaşmamaktadır.

Araştırmanın ikinci problemi doğrultusunda öğretmen adaylarının sosyal medyaya ilişkin tutumlarının öğrenim görülen bölüme göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4 ve Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 4. Betimsel İstatistikler

	Öğrenim Görülen Bölüm	n	\bar{x}	S
Sosyal medyaya ilişkin tutum	(A) Sınıf Öğretmenliği	65	2.95	.75
	(B) Türkçe Öğretmenliği	50	2.77	.74
	(C) İlköğretim Matematik Öğretmenliği	42	3.31	.83
	(D) İngilizce Öğretmenliği	19	2.71	.57
	(E) Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	71	2.56	.68
	(F) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	114	2.80	.72

Tablo 5. Öğrenim Görülen Bölüme Göre ANOVA Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Sosyal medyaya ilişkin tutum	Gruplar arası	15.933	5	3.187	5.92 3	.000	C-B*
	Gruplar içi	190.989	355	.538			C-F*
	Toplam	206.922	360				C-E***

Tablo 4 ve Tablo 5 incelendiğinde, öğretmen adaylarının sosyal medyaya ilişkin tutumu öğrenim görülen bölüme göre anlamlı farklılık göstermektedir [$F(5, 355) = 5.923$, $p < .05$]. Sosyal medyaya ilişkin tutumla ilgili bu farkın hangi bölümler arasında olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe testi yapılmıştır. Bu test sonucunda ilköğretim matematik öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının sosyal medyaya ilişkin tutumları ($\bar{x} = 3.31$) ile Türkçe öğretmenliği ($\bar{x} = 2.77$), rehberlik ve psikolojik danışmanlık ($\bar{x} = 2.56$) ve sosyal bilgiler öğretmenliği ($\bar{x} = 2.80$) bölümleri arasında anlamlı bir fark belirlenmiştir. Başka bir anlatımla öğretmen adaylarının sosyal medyaya ilişkin tutumu, öğrenim görülen bölüme bağlı olarak değişmektedir.

Sonuç

Bu çalışmada elde edilen veriler ışığında öğretmen adaylarının sosyal medyaya ilişkin tutumlarının orta düzeyde ve olumlu yönde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mao (2014) çalışmasında benzer biçimde öğrencilerin genellikle sosyal medyaya ilişkin olumlu

tutumlar sergilediklerini belirtir. Özellikle öğretmenlerin öğrenme ve öğretme sürecinde eğitsel amaçlı kullanım bakımından sosyal medyayı daha az; öğrencilerin ise öğretmenlere oranla daha rastlantısal ancak daha yoğun bir şekilde kullandığı sonucuna ulaşır. Hayatımızın önemli bir parçası haline gelen sosyal medyayı kullanım oranının ve amacının incelendiği, 500 katılımcı ile gerçekleştirilen bir başka çalışmada katılımcıların yaklaşık %98'inin sosyal medyayı kullandığı belirlenmiştir (Solmaz, Tekin, Herzem ve Demi, 2013). Bu sonuç, Sağır ve Doğruluk (2018), Güney'in (2018) çalışmalarındaki öğretmen adaylarının sosyal medyaya ilişkin tutumlarının orta düzeyde ve olumlu yönde olduğu bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Bu çalışmada öğretmen adaylarının sosyal medyaya ilişkin tutumlarının cinsiyete göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Faiz ve Karasu-Avcı (2019), benzer biçimde sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencileri ile yaptıkları çalışmanın sonucu olarak öğrencilerin sosyal medyaya ilişkin tutumlarının cinsiyete göre farklılaşmadığını belirtirler. Kahyaoğlu ve Çelik (2012), Acar ve Yenmiş (2014), Aküzüm ve Saraçoğlu (2017), Akyüz (2018), Aslan Efe (2017), Argın (2013) da benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Ancak bu verilerin aksine McAndrew ve Jeong (2012), Kaymak (2012), Demirel (2021), Uçar (2022) ise cinsiyetin sosyal medya tutumlarını etkilediği sonucuna ulaşırlar. Bu durumun örneklem grubunun özelliklerinden kaynaklı olduğu söylenebilir.

Araştırmada öğretmen adaylarının sosyal medyaya ilişkin tutumunun öğrenim görülen bölüme göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. İlköğretim matematik öğretmenliği öğrencilerinin sosyal medyaya ilişkin tutumları ile Türkçe öğretmenliği, rehberlik ve psikolojik danışmanlık ve sosyal bilgiler öğretmenliği bölümleri arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bölümler arasındaki bu farklılığın İlköğretim matematik öğretmeni adayları lehine olması matematik konularının öğrenciler için daha anlaşılabilir ve somutlaştırılabilir hale getirilmesi noktasında sosyal medyanın imkanlarından faydalanma isteği ile açıklanabilir. Nitekim öğretmen adaylarının hitap edeceği hedef kitlenin de somut işlemler döneminde (kaynak) olmaları; öğrenme-öğretme sürecinde resim-fotoğraf, video, karikatür gibi hem görsel hem de işitsel objelerin ön planda tutulmasını, bu tür görsel kaynakların çoğunlukla sosyal medyadan temin edilmesini gerekli kılmaktadır. Sayımer (2008), sosyal medyanın bireye veya bir gruba fotoğraf, video, yazılı metin gibi herhangi bir içerik üretip kendi medyasını oluşturduğunu ve bunu sanal dünyada paylaşma imkânı sunduğunu ifade eder. Ayrıca Feyzioğlu (2016) ve Bedir'in (2016) çalışması da aynı düşüncüyü içermektedir.

Sosyal medya tutumuna ilişkin farklı bölümler arasında bir farklılık bulunması, bu çalışmada tespit edilen ancak diğer çalışmalarda rastlanılmayan bir bulgudur. Örneğin Kırnık, Pepeler ve Özbek (2018), öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımında bölüm değişkeninin önemli bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşır. Sağır ve Doğruluk

(2018), Ünsal ve Avar Vayvay (2018) öğretmen adaylarının sosyal medyaya ilişkin tutumlarının öğrenim gördükleri bölümler bazında, sınıf öğretmeni ve fen bilgisi öğretmeni adayları bağlamında anlamlı bir farklılık içermediğini tespit eder.

Bu incelemeler çerçevesinde öğretmen adaylarının sosyal medya tutumlarının bölgesel anlamda genişletilmesi ve örneklemin artırılması ile sonuçların genellenebilirliğine katkı sunulabileceği görülmüştür. Ayrıca farklı değişkenler açısından sosyal medyanın kullanım amaçları ve öğrenme ortamlarına entegrasyonu bağlamında çalışmaların ortaya konulabileceği düşünülmektedir. Sosyal medyaya ilişkin tutumlarda öğrenim görülen bölümlere göre farklılık olup olmadığı ve bunların nedenleri üzerine daha derinlemesine bilgiler sunan nitel çalışmalar yapılabilir. Sosyal medyaya tutumu etkileyen faktörlere (sosyo-kültürel çevre, ekonomik koşullar, bilişsel düzeyleri vs.) ilişkin çalışmaların artırılması önerilebilir. Öğretmen adaylarının dışında akademisyenlerle benzer içerikli çalışmaların yapılması da literatürdeki boşluğu doldurmak adına katkı sağlar.

Araştırma Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Bayburt Üniversitesi

Etik kurul kararının tarihi: 25/04/2023

Etik kurul belgesinin sayı numarası: E-82795991-020-129964

Çıkar Çatışması Beyanı

Bu çalışmanın veri toplanması, sonuçların yorumlanması ve makalenin yorumlanması aşamasında herhangi bir çıkar çatışması yaşanmadığını yazarlar taahhüt etmiştir.

Kaynakça

- Acar, S. ve Yenmiş, A. (2014). Eğitimde sosyal ağların kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemeye yönelik bir araştırma: Facebook örneği. *Electronic Journal of Vocational Colleges- BÜROKON Özel Sayısı*, 55-66.
- Akçay, A. ve Şahin, A. (2012). Webquest (Web macerası) öğrenme yönteminin Türkçe dersindeki akademik başarı ve tutuma etkisi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi- Journal of Educational Sciences Research*, 2 (2), 33-45.
- Aküzüm, C. ve Saraçoğlu, M. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medyaya İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, s. 803-817.

- Akyüz, A. (2018). *Üniversite öğrencilerinin sosyal medyaya ilişkin tutumları ile aile içi iletişim ve yalnızlık algısı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Alav, O. (2014). Sosyal Medya'nın Birey ve Toplumsal Yapıya Etkileri (Sosyal Medya Kullanıcı Araştırması). *Elektronik Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi* ISSN: 2148-872X, <http://esosbil.aksaray.edu.tr/index.php/esosbil/article/view/1/1>. 01.04.2023
- Argın, F. S. (2013). Ortaokul ve lise öğrencilerinin sosyal medyaya ilişkin tutumlarının incelenmesi (Çekmeköy örneği). (Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Enstitüsü, İstanbul.
- Aslan Efe, H. (2017). Fen Alanları Öğretmen Adaylarının Sosyal Medyaya Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (1), 191- 213.
- Boyd, D. M. & Ellison, N. B. (2008). Social Network Sites: Definition, History and Scholarship, *Journal of Computer-Mediated Communication*, 7(2), ss. 210-230.
- Bursal, M. (2013). Nicel yöntemler. Selçuk Beşir Demir (Çv. Ed.), *Araştırma Deseni içinde* (s. 155-181). Eğiten Kitap.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Çelen, Y. (2018). Öğretmen adaylarının sosyal ağlara yönelik tutumlarının bu ağların eğitim ortamlarında kullanılmasına yönelik görüşlerine etkisi. *Kastamonu Education Journal*, 26(4), 1179-1185.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., ve Büyüköztürk, Ş. (2016). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Boyd, D. M. & Ellison, N. B. (2010). Social Network Sites: Definition, History and Scholarship, http://consommateurs.blogs.com/files/socialne_tworksites_boyd-ellision_2007.pdf.
- Dabbagh, N. & Kitsantas, A. (2012). Personal Learning Environments, social media, and self-regulated learning: A natural formula for connecting formal and informal learning. *Internet and Higher Education*, 15, 3-8.
- Dawley, L. (2009). Social network knowledge construction: emerging virtual world pedagogy. *On The Horizon*, 17 (2), 109-121. DOI 10.1108/10748120910965494
- Demirel, G. (2021). *Ergenlerin sosyal medyaya ilişkin tutumları ile bilinçli farkındalık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- DIGITAL, (2016). <http://wearesocial.com/uk/special-reports/digital-in>. 01.04.2013.
- Dönel Akgül, G., Geçikli, E. ve Sungur, S. (2018). Öğrenme ortamı olarak sosyal medya: fen bilgisi öğretmen adayları örneği. *Kesit Akademi Dergisi*, 4(16), 243-262.
- Elkaseh, A. M., Wong, K. W., & Fung, C. C. (2016). Perceived ease of use and perceived usefulness of social media for e-learning in Libyan higher education: A structural equation modeling analysis. *International Journal of Information and Education Technology*, 6(3), 192-199.
- Faiz, M. ve Karasu-Avcı, E. (2019). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal medyaya yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(2), 146-166.

- Faizi, R., Afia, A. E. & Chiheb, R. (2013). Exploring the potential benefits of using social media in education. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (ijET)*, 3 (4), DOI: 10.3991/ijep.v3i4.2836
- Greenhow, C., & Lewin, C. (2016). Social media and education: reconceptualizing the boundaries of formal and informal learning. *Learning, media and technology*, 41(1): 6-30.
- Gupta, C. A., Singh, B., & Marwaha, T. (2013). Relationship between social media and academic performance in distance education. *Universal Journal of Educational Research*, 1(3), 185-190.
- Güney, B. (2018). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımlarının medya okuryazarlık düzeyinde farklı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Hew, K. F. & Cheung, W. S. (2013). Use of web 2.0 technologies in K-12 and higher education: The search for evidence-based practice. *Educational Research Review*, 9, 47-64.
- Ito, M., K., Gutiérrez, S., Livingstone, B. Penuel, J. Rhodes, K. Salen, J. Schor, J. Sefton-Green, and C. S. Watkins (2013). *Connected Learning: An Agenda for Research and Design*. Irvine, CA: Digital Media and Learning Research Hub
- Kahyaoğlu, M. ve Çelik, H. C. (2012). Ortaöğretim ve yükseköğretim öğrencilerinin internet kullanımına yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 7 (3), 869-876.
- Karahisar, T. (2013). Dijital Nesil, Dijital İletişim ve Dijitalleşen (!) Türkçe. *Online Academic Journal of Information Technology*, 4(12), 71-83.
- Kaymak, G. (2012). *Sanal topluluklardaki sosyal ağlarda sosyalleşme ve güven sorunsalı Ereğli örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kırnık, D., Pepeler, E. & Özbek, R. (2018). Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına ilişkin tutumları: Malatya il örneği. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7 (1), 25-45.
- Lewin, C. & S. McNicol (2014). *Creating the Future Classroom: Evidence from the iTEC Project. Full report*. Manchester: Manchester Metropolitan University. FP7Grant Agreement No: 257566.<http://itec.eun.org/web/guest/deliverables>.
- Lietsala, K. & Sirkkunen, E. (2008). *Social Media: Introduction to the Tools and Processes of Participatory Economy*. Finland: Tampere University Press.
- Mao, J. (2014). Social media for learning: A mixed methods study on high school.
- McAndrew, F. T. ve Jeong, H. S. (2012). Who does what on facebook? Age, sex, and relationship status as predictors of facebook use. *Computers in Human Behavior*, 28, S. 6, s. 2359-2365.
- MEB 2023 Eğitim Vizyon Belgesi. (2018). *Millî Eğitim Bakanlığı 2023 Eğitim Vizyon Belgesi*.
- MEB Matematik Dersi Öğretim Programı. (2018). Millî Eğitim Bakanlığı, Ankara.
- MEB Türkçe Dersi Öğretim Programı. (2019). Millî Eğitim Bakanlığı, Ankara
- Otrar, M. ve Arın F. S. (2015). Öğrencilerin Sosyal Medyaya İlişkin Tutumlarını Belirlemeye Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), ss. 391-403.

- Özmen, F., Akuzum, C., Sunkur M. ve Baysal, N. (2011). Sosyal Ağ Sitelerinin Eğitsel Ortamlardaki İşlevselliği. *6.Uluslararası İleri Teknolojiler Sempozyumu*. Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Poytner, R. (2010). *The Handbook of Online and Social Research*. West Sussex: Johny Wiley ve Sons. http://www.bnn.go.id/portal/_uploads/lelang/2010/12/07/2010-12-07__14-30-06__-rehabilitasi-gedung.pdf. 01.04.2023.
- Rosli, M. S., Saleh, N. S., Aris, B., Ahmad, M. H., Sejzi, A. A., & Shamsudin, N. A. (2016). E-learning and social media motivation factor model. *International Education Studies*, 9(1), 20-30.
- Sağır, M. & Doğruluk, S (2018). Öğretmen adaylarının sosyal medyaya ilişkin tutumları ile internet bağımlılıkları arasındaki ilişki. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 1041-1063.
- Saymer, İ. (2008). *Sanal ortamda halkla ilişkiler*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Schrader, D. E. (2015). Constructivism and learning in the age of social media: Changing minds and learning communities. *New Directions for Teaching and Learning*, 144, DOI: 10.1002/tl.20160.
- Solmaz, B., Tekin, G., Herzem, Z. ve Demir, M. (2013). İnternet ve sosyal medya kullanımı üzerine bir uygulama. *Selçuk İletişim*, 7 (4), 23-32.
- students' technology affordances and perspectives. *Computers in Human Behavior*, 33, 213-223.
- Uçar, D. (2022). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının sosyal medyaya yönelik tutumları ile e-öğrenme stillerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi) Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ünsal, S. ve Avar Vayvay, N. (2018). Investigation of the relationship between teacher candidates' social media usage and attitudes towards e-learning. *Route Educational and Social Science Journal*, 5 (5), 25-40.
- Verillon, P. (2000). Revisiting Piaget and Vigotsky: In Search of a Learning Model for Technology Education. *The Journal of Technology Studies*, 26, 3-10.
- Vygotsky, L. S. (1930/1985). *La méthode instrumentale en psychologie*. In B. Schneuwly & J. P. Bronckart (Eds.), *Vygotsky aujourd'hui* Neufchâtel: Delachaux et Niestlé, pp. 39-47.
- Weinberg, T. (2009). *The new community rules: Marketing on the social web*. USA: O'Reilly Media.
- YÖK Öğretmen Yetiştirme Lisans Programı (2018). Ankara.
- Zhang, D., & Nunamaker, J. (2003). Powering e-learning in the new millennium: An overview of e-learning and enabling technology. *Information Systems Frontier*, 5(2), 207-218.

Extended Abstract

Introduction

Nowadays, the internet and social media usage are relatively widespread, and it is possible to witness a dramatic shift affecting the masses in many disciplines, from education to cultural life and interpersonal relationships at a global level. Social media platforms have undeniably made it easier than ever for people to express their identities, sentiments, and ideas with the entire world as communication has changed and evolved, which is an indispensable necessity for human beings as social beings. In this sense, the substantial advancement in communication technologies towards the end of the 20th century also greatly expanded the usage of social networks.

This study aimed to disclose the attitudes of preservice teachers toward social media. In line with this general purpose, the study attempted to provide answers to the following questions:

1. What are the attitudes of preservice teachers toward social media?
2. Regarding preservice teachers' attitudes toward social media, is there any significant difference in terms of two variables: gender and studied department?

Method

This study used survey research, one of the quantitative research methods. Survey research is a study method aiming to collect data to disclose specific characteristics of a group (Büyüköztürk, et al., 2009). They also deliver a quantitative description of the tendencies, attitudes, and opinions of the sample group selected from the study population (Bursal, 2013). This study also adopted a screening design to assess prospective teachers' attitudes and whether these attitudes towards social media vary based on the variables of gender and the departments studied. The study group consisted of 360 preservice teachers enrolled at the Faculty of Education of Bayburt University in the 2021-2022 academic year. The maximum variation sampling method, one of the purposive sampling techniques, was used to determine the sample group. The maximum variation sampling method provides the opportunity to potentially reveal the similarities and differences between the various cases identified and to describe the problem in a broader context, provided that it is consistent with the study objectives (Büyüköztürk, et al., 2009). Therefore, this study focused on the department they studied while selecting the sample group among the preservice teachers.

Data collection tools

The study used the 'Social Media Attitude Scale for Students' developed by Otrar and Arğın (2015) as a data collection tool. The scale consisted of 23 items, of which six were negative, whereas 17 were positive. The scale contained four sub-dimensions: need for sharing, social competency, social isolation, and relationship with teachers. As performed within the scope of the study, the reliability analyses calculated the Cronbach alpha value of the scale as '.91.'

Data Analysis

SPSS 24 was used to analyze the data. For the "Attitude Towards Social Media" scores in the data analysis, univariate normality was checked over 361 observations. Since the kurtosis and skewness coefficients were between '-1' and '+1,' it referred to no significant deviation from a normal distribution (Cokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2016, p.16). Consequently, the skewness (.18) and kurtosis (-.23) values were evaluated for the attitude variable toward social media and were found to display a statistically normal distribution. Each analysis performed in the study was calculated based on a 95% confidence interval.

Conclusion, Discussion and Suggestions

The attitudes of preservice teachers towards social media did not differ significantly according to the gender variable [$t_{(359)} = .755, p > .05$]. In other words, preservice teachers' attitudes towards social media were gender-neutral. However, the attitudes of preservice teachers towards social media substantially varied based on the department they enrolled in [$F(5, 355) = 5.923, p < .05$]. The Scheffe test was used to identify which departments display such differences regarding the attitude toward social media. The test results revealed that prospective teachers' attitudes towards social media in the elementary school mathematics teaching department ($\bar{x} = 3.31$) significantly differed from those who enrolled in Turkish teaching ($\bar{x} = 2.77$), psychological counseling and guidance ($\bar{x} = 2.56$), and social studies teaching departments ($\bar{x} = 2.80$). In other words, preservice teachers' attitudes towards social media significantly varied by the department they studied.

In line with the study data and statistical analysis, teacher candidates had positive and moderate attitudes toward social media. Correspondingly, Mao (2014) asserted that students typically displayed positive attitudes toward social media. He further stated that teachers use social media less frequently for educational purposes, particularly in the learning and teaching process, whereas students use it more coincidental, albeit more intensely, than teachers. The rate and objective of using social media, which has become a crucial part of our life, was analyzed in another study with

500 participants; as a result, approximately 98% of the participants were identified to actively use social media (Solmaz, Tekin, Herzem, and Demi, 2013). These findings are also consistent with those of Sağır and Doğruluk (2018) and Güney (2018), who reported that the attitudes of preservice teachers towards social media were moderately positive.

The current study found that preservice teachers' attitudes toward social media greatly varied based on the department they studied. Accordingly, the students' attitudes toward social media in the elementary school mathematics teaching department significantly differed from those who studied in Turkish teaching, psychological counseling and guidance, and social studies teaching departments. The departmental differences in favor of students in elementary school mathematics may originate from the intention of benefiting from the social media opportunities to make mathematics subjects more comprehensible and materialize for students. Indeed, since the students to be addressed as a target audience by the preservice teachers are in the concrete operational period (resource), they require keeping both visual and auditory objects, such as pictures-photographs, videos, and cartoons, in the foreground during the learning-teaching process and such visual materials are primarily sourced from social media. Sayımer (2014) remarked that social media provided an individual or a group with the opportunity to produce any content, including photographs, videos, and written texts, create their media, and share it in the virtual world. Feyzioglu (2016) and Bedir (2016) also covered the same concepts.